

AHYTHONIS CAPITULARE.

Hæc Capitula quæ sequuntur Ahyto Basielensis Ecclesiæ antistes, et abbas cœnobii quod Augia dicitur, presbyteris suæ diœceseos ordinavit; quibus monerentur qualiter seipsos ac plebem sibi commissam castè et juste regere, atque in religione divina confirmare debeant.

Primo, omnium discutienda est sacerdotum fides, qualiter credant et alios credere doceant: ubi et exempla proponenda sunt, quatenus a creatura Creator quantulumcunque possit intelligi.

Secundo, jubendum est ut Oratio Dominica, in qua omnia necessaria humanæ vitæ comprehenduntur, et Symbolum apostolorum, in quo fides catholica ex integro comprehenditur, ab omnibus discatur ~~tam~~ Latino quam Barbarice, ut quod ore profitentur, corde credatur, et intelligatur.

Tertio, intimandum est ut ad salutationes sacerdotales congruæ responsiones discantur, ubi non solum clerici et Deo dicatæ sacerdoti responsionem offerant, sed omnis plebs devota consora voce respondere debet.

Quarto, ut fides sancti Athanasii a sacerdotibus discatur, et ^a ex corde omni die Dominico ad horam primam recitetur.

Quinto, ut sciant quid sit sacramentum baptismatis et confirmationis; et quale sit mysterium corporis et sanguinis Domini, quomodo in eisdem mysteriis visibilis creatura videtur, et tamen invisibilis salus ad æternitatem animæ subministratur, quod in sola fide continetur.

Sexto, quæ ipsis sacerdotibus necessaria sunt ad discendam; id est, Sacramentarium, Lectionarium, Antiphonarium, Baptisterium, Computus, Canon pœnitentialis, Psalterium, Homiliæ per anni circulum Dominicis diebus et singulis festivitibus aptæ. Ex quibus omnibus si unum defuerit, sacerdotis nomen vix in eo constabit: quia valde periculosæ sunt evangelicæ minæ, quibus dicitur: *Si cæcus cæco ducatur præset, ambo in foveam cadunt* (Matth. xv, 14).

Septimo, ut sciant tempora legitima ad baptizandum in anno; id est, sabbato sancto Paschæ, ut illa trina mersio in baptismate imitetur triduanam mortem Domini clarificatam resurrectione. Et idcirco usque ad octavum diem ipsa regeneratio sancta ab omni populo Christiano celebrabitur. Aliud vero tempus baptismatis sabbato sancto Pentecostes celebrandum est. Si vero necessitas contigerit, omni tempore ^b in periculo subveniendum est, quia ne-

^a *Ex corde.* Hoc est memoriter, Gal. par cœur, ut recte monet Acherius. Statim voculam omni addidimus ex codice quodam antiquissimo Sangallensi, quocum priorem editionem contulit Baluzius.

^b *In periculo.* Hæc addidimus e duobus codd. S. Galli.

^c *Ob venerationem.* Quod uncis includi curavimus, ex iisdem codicibus adjecimus. In eorum altero

cessitas vix habet legem: et ut vas ad fontem baptismatis habeant, quod ad reliquos usus nullatenus assumatur.

Octavo, pronuntiandum est ut sciant tempora feriandi per annum; id est, ~~omnem~~ Dominicam a mane usque ad vesperam, [ob venerationem e Dominicæ resurrectionis; sabbatum vero operandum a mane usque ad vesperam, ne in] Judaismo capiantur. Feriandi vero per annum isti sunt dies, ut supra orsi sumus, Natalis Domini, sancti Stephani, sancti Joannis Evangelistæ, Innocentium, Octava Domini, Theophania, Purificatio sanctæ Mariæ, sanctum Pascha, sicut in superiori capitulo comprehensum est: Rogationes tribus diebus, Ascensio Domini, Sabbatum sanctum, Pentecostes: sancti Joannis Baptistæ, duodecim apostolorum, maxime tamen SS. Petri et Pauli, qui Europam sua prædicatione illuminaverunt: Assumptio sanctæ Mariæ, Dedicatio basilicæ sancti archangeli Michaelis, dedicatio cujusvis oratorii, seu cujuslibet sancti in cujus honore eadem ecclesia fundata est; quod vicinis tantum circum commemorantibus indicendum est, non generaliter omnibus. Indietum vero jejunium quando, ^d a palatio, vel a domo fuerit denuntiatum, ab omnibus generaliter observetur. Reliquæ vero festivitates per annum, sicut sancti Remedii, sancti Mauricii, sancti Martini, non sunt cogendæ ad feriandum, nec tamen prohibendum, si plebes hoc castè et zelo Dei cupiunt exercere.

Nono, jubendum est eisdem sacerdotibus ut non permittant secum mulieres habitare extraneas, juxta Nicænum concilium, nisi eas tantum in quibus suspicio nulla malæ famæ oboriri potest.

Decimo, ut tabernas non ingrediantur, nec sedendo domi, nec in itinere occupati. Si vero necesse habent ibidem aliquid emendi, missos suos dirigant, et oblata in aliam domum conferant et cum gratiarum actione fideliter percipiant.

Undecimo, ut placita sæcularia non observent, nec fidejussores existant, nec cames ad venandum, nec accipitres, nec falcones, nec sparavarios, nec alius ludi aut spectaculi licentiam habeant. Sufficit enim eis quod in primo psalmo legitur: *In lege Domini*

observationem legitur.

^d *A palatio.* De jejunio a regibus nostris indictis consuli possunt Gregorius Turonensis, lib. ix, cap. 21, et Carolus Magnus, epistola ad Fastradam. Quod deinde legitur a domo vitiosum esse Acherius recte monet, et legendum esse a domno, sed idem non recte explicat a domno apostolico, sive papa; verius est, a proprio episcopo.

esse eorum voluntatem, et in lege ejus meditari die ac nocte (Psal. 1, 2). Et quod in Apostolo præcipitur: *Nemo militans Deo implicet se negotiis sæcularibus, ut ei placeat. cui se probavit (II Tim. 11, 4).*

Duodecimo, ut sciant quia nemo per pecunias ordinandus est, nec per munera Ecclesiam debet occupare, quia si factum fuerit, et ipse et ordinator ejus deponendi sunt: quia manifestum est eos qui talia agunt simoniaca hæresi ægrotare; et talem non per ostium in ovile ovium juxta Evangelii verba, sed ascendentem aliunde, furem esse et latronem. Et non solum ipsi qui hoc faciunt, sed et qui consentiunt facientibus, excommunicandi sunt.

Tertio decimo, ut nullus vagantem ex aliena parochia audeat recipere, aut secum commorandi, aut missam celebrandi, nisi permissione nostra: nec ullius Ecclesiæ aut plebis gubernacula suscipiendi, nisi præventente conscientia nostra; qui secus fecerit, excommunicabitur.

Quarto decimo, ut in tugurils, vel in ecclesiis non consecratis, vel in domibus, nisi forte visitandi gratia infirmitate detentis, missarum mysteria non celebrent. Quod si fecerint, propter inobedientiam degradandos se sciant.

Quinto decimo, quod decima, quæ a fidelibus datur, Dei census nuncupanda est, et ideo ex integro est reddenda. Cujus tertia pars secundum canonem Toletanum (Conc. Tolet. ix), episcoporum debet esse. Nos vero hac potestate uti nolumus, sed tantum quartam partem^b juxta constituta Romanorum pontificum, et observantiam sanctæ Ecclesiæ Romanæ, de eadem habere volumus. Quod si quis contentiosus inde repertus fuerit, sive clericus, sive laicus ille sit, communionem privabitur, et synodali censura judicabitur.

Sexto decimo, ut unusquisque hoc prævideat, ut mulieres ad altare non accedant, nec ipsæ Deo dicatæ in nullo ministerio altaris intermisceantur. Quod si pallæ altaris lavandæ sunt, a clericis abstrahantur, et ad cancellos feminis tradantur, et ibidem repetantur. Similiter et presbyteri, cum oblata ab eisdem mulieribus offeruntur, ibidem accipiantur, et ad altare deferantur.

Septimo decimo, ut ipsi sacerdotes verbo et exemplo omnibus prædicent, ut nullas usuras accipiant, nec aescupla, nec speciem pro specie. Quia valde infidelis et rebellis Dei jussionibus est qui hoc agit: quod omnibus Christianis æque dictum dignoscitur, maxime tamen sacerdotibus, qui forma et exemplum Dei omnibus esse debent.

^a *Dei census.* Sic laudati codices, recte: prior editio, *Dei censo*: in eadem et *Deo ex integro reddenda.*

^b *Juxta constituta.* Uterque codex S. Galli, secundum usum.

^c *Laicus ille.* Prior editio, *diaconus*, quod cum vitiosum esset, codices dum sæpe laudatos secuti sumus. In fine legebatur, *judicabitur.*

^d *Æque dictum.* Prior editio, *æque interdictum esse.*

^e *Nomina colant.* Ut Adalbertus episcopus anno 744 in concilio Suessionensi damnatus, qui orationi

Decimo octavo, ut nullus ordinatus sive ordinandus migret de sua parochia ad aliam; nec ad limina apostolorum causa orationis, ecclesiæ suæ cura relicta; nec ad palatium causa interpellandi; nec a communionem suspensus, ab alio communionem recipiendi, sine permissione et præsentia episcopi sui. Quod si fecerit, nihil valet hujusmodi communio, aut ordinatio aut demigratio. Et hoc omnibus fidelibus denuntiandum est, ut qui causa orationis ad limina beatorum apostolorum pergere cupiunt, domi confiteantur peccata sua, et sic proficiantur: quia a proprio episcopo aut sacerdote litigandi aut solvendi sunt, non ab extraneo.

Nono decimo (Burchard. lib. III, c. 198), ut aliud in ecclesia non legatur aut cantetur, nisi ea quæ auctoritatis divinæ sunt, et Patrum orthodoxorum sanxit auctoritas. Nec falsa nomina angelorum colant, sed ea tantum quæ prophetica et evangelica docet Scriptura, id est, Michael, Gabriel, Raphael. Nec diversa sentiant in judiciis poenitentium, cum unus minus, alter vero major alteri adulando, alteri detrahendo placere velit: sed considerata qualitate personæ juxta modum culpæ agatur censura vindictæ.

Vicesimo, admonendi sunt ut perpendant, quia quidquid a fidelibus datur, redemptio peccatorum est: et ideo non glorientur talibus sumptibus uti, sed magis timeant quod in Veteri Testamento de sacerdotibus dictum est: *Iniquitatem populi eos debere portare.* Et ideo cum magno timore super eos solliciti sint, quorum donis participantur, quia magnum periculum est judicem fieri vitæ alienæ, qui nescit tenere moderamina vitæ suæ.

Vicesimo primo, ut sciant et intelligant quid sit incesti crimen, et hoc unusquisque in sua parochia prævideat ne fiat, et si factum fuerit, quantum celerissime potuerit emendetur; id est, ut nullus sibi accipiat de propinquitatibus usque in quinto genu. Quod si ignoranter factum fuerit, non facile credatur, sed judicio Dei examinetur: et non separetur in quarto genu, sed in poenitentia cunctis diebus conjunctionis suæ perseverent. Similiter et vir duas uxores inter se simili ratione conjunctas, aut uxor duos viros inter se eodem modo conjunctos, aut compater, aut commater, filiulus aut filiola spiritualis de fonte, aut de confirmatione, aut Deo dicata, aut alterius uxore vivente marito, aut alterius maritus vivente uxore. His talibus nulla ratione in matrimonium licitum est conjungi. In primo vero genu vel secunde si inventi fuerint scelus perpetrasse

cuidam suæ septem angelorum nomina ignota inseruerat.

^f *Super eos.* E duobus codicibus S. Galli hæc addidimus.

^g *In quinto genu.* Laudati codices, in quantum genus: et infra, in quartum genus. In conc. Vermer., anno 757 celebrato, perinde atque in Legibus Ripuariorum, l. 55, § 3, et in Legibus Longobardorum, tit. 14, l. 4, geniculum pro generatione usurpatur.

^h *Sed in poenitentia.* Totum hoc usque ad similiter in neutro S. Galli codice reperitur.

fornicationis, matrimonii ^a jura alterius sciant se A funditus perdidisse. In tertio vero genu si inventi fuerint tali crimine pollutos esse, digna poenitentia eos subsequatur, et tamen matrimonii jura eis, non vicissim, sed ad alios non negentur. Ubi vero mancipia non unius sed diversæ potestatis juncta fuerint, nisi consentientibus utrisque dominis, hujusmodi copulatio rata non erit. ^b Quidquid vero negligendo sentitur, et virtute qua potuerit non emendetur; nam hujus copulæ auctor erit, qui huic negligendo consentit. Plura sunt quæ ad incesti crimen scribi poterant, sicut in matre, et filia, et noverca, et pene innumera quæ menti ad scribendum non occurrunt: hujusmodi tamen, et his similibus personis, copula maritalis in sempiternum subtrahitur.

Vicesimo secundo, admonendi sunt ut sciant po- B pulis denunciare quæ sint opera misericordiæ cum fructibus suis, quæ evangelica et apostolica pagina complectitur, quibus pervenitur ad vitam: quæve opera iniquitatis eum fructibus suis multiplicibus, quibus calle sinistro ad æternum tenditur interitum. Et ut perjurii crimen omni modo devitent: quia non solum in Evangelio vel reliquiis sanctorum crimen perjurii, sed in veritate quæ Deus est (si mentitur) perpetrare dignoscitur.

^a Jura alterius. Sic laudati codices, rectius quam prior editio, jura ulterius.

^b Quidquid vero. Locum hunc ita emendat Ache-

Vicesimo tertio, admonendi sunt ut sciant quia ecclesiis quibus præsent, sponsi facti sunt: et ideo omni vigilantia qualiter eas decorent, et incessanter deserviant, totius vitæ suæ vigilantiam impendant.

Vicesimo quarto, ut horas canonicas, tam nocturnas quam diurnas, nullatenus præternittant. Quia sicut Romana Ecclesia psallit, ita omnibus ejusdem propositi viam tendentibus faciendum est. Et non solum Novi Testamenti sunt documenta eadem formulam observandi, sed etiam Veteris Testamenti patet ratio: quia Propheta Spiritu sancto instinctus profert: *Septies in die laudem dixi tibi (Psal. cxviii, 164)*. Et: *Media nocte surgebam ad constendum tibi (Ibid., vers. 62)*.

Vicesimo quinto, ut plebibus denuntient quod filios et filias spirituales quos in baptismate suscipiunt, eis fidejussores et sponsores fidei existunt, et pro eis diabolo, cui ante mancipati fuerant, abrenuntiant: et ideo usque cum adulti fuerint, et eis fidei suæ sponsonem et abrenuntiationis exposuerint et reddiderint, in sua providentia habeant. Et quod illi pro eis sponponderant, ab eis eadem responsa ex integro exigant

rius: *Quidquid vero negligenter consentitur et virtute, etc.*

ANNO DOMINI DCCCLIV.

AUDRADUS

SENONENSIS CHOREPISCOPUS.

NOTITIA HISTORICA IN AUDRADUM.

(Galland., Bibl. Patr., tom. XIII.)

Ex sacerdote chorepiscopus Senonensis fuit Au- C dradus noster ad annum usque 849, quo in Parisiensi concilio omnes chorepiscopi qui erant in Francia depositi sunt (a). Scripsit librum *De Revelationibus*, anno 853, cujus excerpta legas apud Andræam du Chesne (b). In his memoratur liber *De Fonte vitæ*, hexametris scriptus, ad Hincmarum Rhemensem, quem primus edidit Oudinus (c) ex ms. abbatiæ

Floreffiensis, inter Scriptores Galliæ et Belgii. Erravit tamen vir doctus toto cælo, dum libellum hunc ipsimet Hincmaro attribuit, cum Audradum sine controversia parentem agnoscat. Ex eo nos illum exhibemus. Fuit porro Audradus cognomento *Modicus*, Burchardi Carnotensis episcopi consanguineus, interfuitque concilio Senonensi anno 853 (d).

(a) Lupus, ep. 40, eum magistrum suum vocat.

(b) Baron., ad an. 838, num. 6.

(c) Annal. Fuldens.

(d) Sigebert., cap. 94 de S. E.

EPISTOLA AUDRADI AD HINCMARUM.

Nobilis ingenii linguam, facunde poeta,
Cœlitus esse tibi dulci modulamine pandis,

Dum flagrans animo, virtutum pascua lustras,
Dum salientis aquæ perfundis lumina rote.